

marksistične teorije« ubranil avtor leta 1977 na Filozofski fakulteti v Sarajevu. Recenzenta njegovega dela sta bila priznana jugoslovanska poznavalca nacionalne problematike — prof. dr. Zvonko Lerotić in prof. dr. Janko Pleterski. O avtorju, ki je s svojim delom še bolj uveljavil nacionalni pluralizem v jugoslovanski teoretični misli o narodu, s tem pa tudi za nadaljnjo prakso samoupravnih družbenopolitičnih odnosov, pa naj povemo, da je bil družbenopolitični delavec v CK ZK BiH in svetovalec predsedstva SR BiH. Danes je univerzitetni profesor, ožje področje njegovega znanstvenega zanimanja pa je etnosociologija.

Jurij Perovšek

Ivan Nemanich: *Filmsko gradivo Arhiva SR Slovenije*. Publikacije Arhiva SR Slovenije, Inventarji. Serija Zbirke, Zvezek 1, Ljubljana 1982, str. 762, LX.

Arhiv SR Slovenije je v svoj program izdajanja publikacij vključil tudi izdajanje inventarjev arhivskih fondov, kar je vsekakor pohvale vredno dejanje, saj je to najboljša možnost za predstavitev dela v arhivu, da postane urejeno in obdelano arhivsko gradivo na voljo uporabnikom v popisih in inventarjih, kar jim omogoči boljšo orientacijo po gradivu. Izšlo je že nekaj zvezkov različnih serij, tako kot so inventarji glede na vsebino razdeljeni, leta 1982 pa je izšel prvi zvezek serije Zbirke, v katerem je popis filmskega gradiva, ki ga hrani Arhiv SR Slovenije.

Po zakonu o arhivskem gradivu in arhivih iz leta 1966 je film ovrednoten kot arhivsko gradivo. Arhiv SR Slovenije je leta 1968 prevzel nalogo, da hrani filmsko arhivsko gradivo za območje vse Slovenije.

Spričo vse več uporabnikov filmskega arhivskega gradiva je nastala potreba po sestavi inventarja, in tako je avtor Ivan Nemanich približno pred desetimi leti začel sistematično pregledovati filmski arhiv. Na osnovi izkušenj drugih arhivov (Koblenc, Pariz) ter z načrtom, ki ga je sestavil, ko je obdeloval prevzeto filmsko gradivo, je nastal inventar, ki je izšel v dveh knjigah. Inventar filmskega gradiva v Arhivu SR Slovenije obsega vse filme, ki so bili prevzeti do vključno leta 1977, najstarejši pa je iz leta 1909. Publikacija je urejena tako, da so v prvi knjigi zajeti dokumentarni filmi, v drugi pa igrani in animirani filmi. Dokumentarni filmi vključujejo reportaže, reklamne, industrijske, etnografske filme, dokumentarno filmsko gradivo, filme o umetnosti itd., animirane filme pa risane in lutkovne filme. Zbirka, ki jo hrani Arhiv SR Slovenije, šteje 824 dokumentarnih filmov (226 400 m), 168 igranih in animiranih filmov (243 269 m).

V uvodu Ivan Nemanich opozarja, da zahteva film posebne razmere za hrambo, saj se po svojih lastnostih bistveno razlikuje od spisovnega gradiva. Sledi pregled filmske dejavnosti na Slovenskem od začetka tega stoletja dalje. V razmišljanju o filmu kot zgodovinskem viru pa pravi avtor, da je sporočilo filmskega zapisa sicer obširnejše, da pa je pri nas zaupanje v tako vrsto zgodovinskega vira še zelo majhno, predvsem zaradi možnosti fotomontaže, s pomočjo katere se dajo dogodki zelo spremeniti. Zato je potreben tako kot pri

spisovnem gradivu kritičen pristop pri obdelavi. Vsebinsko so filmi najraznovrstnejši. Pred drugo svetovno vojno prevladujejo etnološki, po vojni filmi o obnovi in graditvi nove države, močno je tudi področje kulture in športa. Filme je avtor razdelil kronološko. Inventar ima tele rubrike: zaporedno številko filma, naslov filma, datum nastanka filma in datum dovoljenja za predvajanje, signaturo, kjer je navedena vrsta filmskega traku (pozitiv, negativ, itd). ter zaporedna številka škatle, sledi krajša ali daljša vsebina filma, nekaj podatkov o ustvarjalcih filma ter tehnični podatki (črno-beli ali barvni, nemi ali zvočni in dolžina filma v metrih). V zadnji rubriki so našteti viri, ki so bili uporabljeni pri obdelavi filma (arhivsko gradivo, literatura, časopisi, podatki, ki jih je avtor zbral pri posameznikih).

Inventarju sta dodana še register (po zaporednih številkah filmov) in kazalo filmov.

Ivan Nemanič je nedvomno oral ledino pri sestavljanju inventarja za filmsko gradivo. Uspelo mu je s podatki, ki jih navaja, olajšati delo uporabnikom, saj je s popisom omogočil le-tem lažje seznanjanje z vsebino filmskega arhivskega fonda in pa seveda lažjo orientacijo po njem. V gradivu, ki se danes kopiči po arhivih, moramo inventarni seznam o filmskem arhivskem gradivu pohvaliti in si želeti objave še za vrsto drugih fondov, ki jih hrani Arhiv SR Slovenije.

Metka Gombač

Jože Prinčič, *Predsedstvo SNOS, Prezidij SNOS, Prezidij ustavodajne skupščine LRS 1944—1947*. Publikacije Arhiva SR Slovenije, Inventarji. Serija Arhivi državnih in samoupravnih organov in oblastev, Zvezek 3, Ljubljana 1982, str. 74.

S publikacijo Jožeta Prinčiča Predsedstvo SNOS, prezidij SNOS, prezidij ustavodajne skupščine LRS 1944—1947 je Arhiv SR Slovenije pričel serijo inventarjev povojnih upravnih fondov. Avtor predstavlja gradivo Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, ki je ohranjeno v Arhivu SR Slovenije in v glavnem zajema povojno obdobje, nekaj pa ga sega tudi v leto 1944, predvsem v prvih škatlah (1—7).

Večino gradiva predsedstva SNOS iz obdobja NOB hrani arhiv Inštituta za zgodovino delavskega gibanja, nekaj pa tudi arhiv CK ZKS ter arhiv Republiškega sekretariata za notranje zadeve. Že leta 1966 je Arhiv SR Slovenije prevzel od sekretariata skupščine SRS 8 fasciklov delno urejenega gradiva, ki ga je v arhivu naprej urejeval Peter Ribnikar, 6 fasciklov pa je prevzel, uredil in popisal Jože Prinčič. Tako obsega inventar popis 14 fasciklov.

Najprej je Jože Prinčič zelo obširno razložil pregled razvoja organov ljudske oblasti v Sloveniji. Pregled je ločen na dva dela, prvi obravnava obdobje od kapitulacije Italije do konca druge svetovne vojne, drugi pa organizacijo organov ljudske oblasti v Sloveniji od maja 1945 do januarja 1947. Prvemu obdobju je avtor posvetil vso pozornost, v ta namen je pregledal tudi fond SNOS v arhivu Inštituta za zgodovino delavskega gibanja, medtem ko je povojno obdobje obdelal dokaj na kratko. Natančno je opisal organizacijo in